

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهار گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعه "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: که کوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ل روپۍ (۱۰)

اظهار الله اظهار لکچرار اردو خانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لپ دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچنی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چي اوس دُ دنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دی حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چي دوبارہ ذکر بہ یی بوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانی سرہ مخ کری . گنی نو دی سلسلہ کئی زما مضمون چي زما دُ هایئکو رومی مجموعہ "راتہ غور و نو کئی بگنہ یی شہنگوی" کئی چاپ شوے دے . باید چي اولوستی شی . او بیا پہ تہ تہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چي دُ هغوی دُ هایئکو پہ مجموعہ "دُ بناستونو دُ صحرا وریخی" کئی موجودہ دہ

پہ دی حقلہ کئی کشاپی هوارولپ شی .

خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دی بلکي دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکي سرسری شان جاج اختل دی . چي دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کئی مخی تہ راغلی دی . ممکنہ دہ چي پہ دی لپ کئی زہ دُ هایئکو خہ فنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کری . ولپ حیثیت بہ یی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات ہچ ہم نہ وی او زما دُ خبری سرہ بہ بچنی نہ متعارض کپنی چي گنی زما دا لیک پہ هایئکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چي دُ هایئکو پہ مخالفت کئی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغوکئی سنجیدہ او غیر سنجیدہ ہر دوہ قلمہ ذہنی رویو برخہ اختلپ دہ . دی لپ کئی چي غیر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ پہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینی بی خایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خیل بحث نہ خکہ او باسم چي داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خنہ دہ بلکي دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کئی دُ تہی پہ اویدو دُ توپک ارغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کئی چي کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بیکاره کړو. د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ
 پتہ خیل وخت خرابوی. خنی خلق خو تردی پوری
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکو ی را ژوندے
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی.“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنہ انظار الله انظار په فای ژوند
 کنبی د تپہی د اهمیت نہ انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر
 دو مره و چہ ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نئی نہ
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورته ہائیکو
 کنبی د تسکین موندلو زیاتی موقتی پہ لاس ورتی گنہ نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کنبی سر دنتہ کوی او او دی
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپله نامہ نظم
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واخستے شي. خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر“ کنبی ورکړی دی هنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 یی حایہ گردان نہ کوی گنہ نو او دی بنائی چہ زه پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کنبی پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کومو کومو حایونو کنبی تیر وتلے یم. زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کنبی لیکي.

”راته غوږ ونو کنبی بنگړی شپنگوي، نوم هم
 بنايسته او د تاپول گټې اپ هم بنايسته..... د
 اکثر و ملگرونه چہ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واؤرېدې د هغې پہ باب به زه څه ووايم، خو
 دا به ووايم چہ که د اظهار د کتاب سر مقاله پہ
 غور ولوستے شي نو په دی کنبی ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته.“

ما په خپل ذکر کړے شوی مضمون کنبی دا حقیقت څرگند
 کړے وو چہ:

”د تپہی شاعر ورک وی او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وی.“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبری پہ تر څ کنبی سنجید او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړي شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قومي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړي چې
 هايکو په اخلاقي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اتي اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غني هائيگو و غمناکي اعلي ترينې نومې دي بلکې دا ښه په و شوق سره وېلې شوې اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې خوشو هائيگوته بيلو پرنتې وېل مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غږېدې کوي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف د چې غني ليکونکيو د غږېدې کوي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وېل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دي خپله اعلي و ارفع ادبي اعبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غږېدې کوي واقعي چې د غږېدې وړ اقدام د دغه

هم يودو خيانت بکاري. در حقيقت غږېدې کوي يا غږېدې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوسته جرم دے. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې تورو ي. پښکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وېتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغز اخوند پکښې په داسې هنر او غږندل شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به غږېدې لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فاصله کوي. اوس که يو نظم پرست "بهشتي زېور" ته

کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي
گڻک چي دکوڻي چرگي نه ماتڀڻي
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

چي پکڻي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکڻي بيان شوے
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گڻي نو ماڙغه تي
خرا بڼدے شي. خو بناغلي مشتاق ته پکڻي بڼکاره غماشي
بڼاري اوس دي دوستونکي چنيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کڻي ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفر الله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي مشتاق مجروح صيب دا دعوي بڻي بي
خايه ده. چي گڻي په ډښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي داسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ئي نفي کڻي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر
کومه پوري ئي بناغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمينونه په دي سلسله کڻي ډېر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

بناغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کڻي ئي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را او پارولو چي نقل کړے شوې هايگو کڻي
غماشي ده. چي نه ئي لفظياتو کڻي د هوسناکۍ خه ترغيب
شته اونه ئي معني د شهوانيت چغلي خوري البتہ خر کنده
پکڻي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گڼي پيچيدگه هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پڻتو ٽيپي
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي مستند و مطبوعه ٽيپو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کپه
 ورکه غمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله جي اخلي بم الله کپه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکپه
 ماله جي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په پڻتو ربه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کپي بلڪه د پڻتو ٽيپي کلاسک او
 کلاسيکي دواپه قومه شاعرانو ته ددغه اعزاز پٽڪي په سر
 دے . او دا جي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاڻي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که دجنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازي بي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورخنگ
 کني حني وخت په دواپو کني د امتياز کرينه رابنڪل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ د پڻتو نوو ليکونکيو د هائيوگوطرف ته
 مخه کپي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کٽر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پڻتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٺائي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پڻي نه دي نو هڪه دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وائي جي هائيوگو ليکونکي مانه
 ٻول سائيوگو بنڪاري زما يو بل ملگرے وائي جي

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي پرېني اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او ددي حقيقت منلو نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کې د علامت، سريلزم، ترقی پندې و او ازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې و غږه کوم فکري او ټکنیکي تحریکونه راپورته شوي دي. او شعري او نثري ادب یې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کړې دے متقدمينو د هغې خوب هم نه و لیدل او د هغوي د خیال په حاشیه کې هم چرته دغه امکانات نه برېښدل زه د اتم چې زمونږه کلاسیکي شاعرانو پښتو ادب ته مستقل او پاخه بنیادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول ته لارې اسانې کړي دي خو دا دعوی چې گڼې د شعر او ادب د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال ته ورسوو چې بل چاته یې پکښې هېڅ نه دي پرېني زیات او سینه زوري ده.

چاکر صبا زمانه زیات په دې خبره پوه دے چې نن او پرون کې فرق وي نن چې دنیا د کومو پېښ سره مخ ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کې متعارف کېږي یا کوم سائنسي ایجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو زمانه کې چرته دے او چوونکې ادب ماښي سره سره د

سړپه ولې د ادبي اصنافو قات راغله دے چې اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چارېته مړه شوې ده، رباعي نښته، قصیدې ختمې دي پکار ده چې زمونږ شاعران دغه خپل اصناف را ژوندې کړي او که خامخایه دي اصنافو کېني طبع آزمایي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف ټپه چې د هاینکو نه مختصره هم ده په هغې کېني دي طبع آزمایي کوي.

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي اولیکه شي خو په دې کې څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په مقابله کېني د هاینکو تخلیق له زیاته ترجیح ورکوي. لهندا پکار دي چې د دې عمل په ورستو دي نفسیاتي عواملو او د عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بیا دا چې لولې تحریکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور موي. بحر کف د ښاغلي مضمون نگار د حوالې د دې لیک نه قدم په قدم د هاینکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه پټ عناد راڅرگندېږي چې د اتنی ایند کولیکو باعث او محرک گرځېدل دے. بیا هم ښاغلي مجروح چې د محترم چاکر اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم اوس هغوي پوهه شه او ښاغله چاکر اسرار. البته دا خبره چې نو وار د صنف هاینکو ته د نو و لیکونکیو ځکه مخه

عصري او زماني پښتو په نبض گوټي بډوي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صيب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد وکي جوړ به شي په اعصابو لکه د خپسي ناست وي. دا حقيقت هم دې چې دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوسته زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دې چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي حقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرا نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندل شو دي بلکې ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چې د هايکو غنډ وکړي يې وخت په وخت په څه نه څه شکل کښي کوي. زه نام چې بناغلي واکور صيب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکاتري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چې بناغلي واکور اسرار صيب چرته هم پروفيشنل سايکالوجي نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافيه د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چېرې په ادب ورته زه دا وپېل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله او پي آف فېشن کونو کي پي او بالفرین
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کره شي نو ممکنه ده
 چي شوک دا هم او وایي چي د غزل لیکونکي خپل وي د کتل لیکونکي
 دل اول وي او د تپي خالق کي وي عالی هند القیاس ولي دا
 به د مزاج پیدا کونو و پره پر پوچي حربه او وسیله وي
 او هغه مزاج چي نېغ په نېغه د يو انسان يا د يوې طبيعتي
 جذبات او احساسات زخمي کوي. د ادب د اعلي او رفيع
 منصب سره هېڅ سمون نه لري.

تر څو پوري چي د ابي ايناه کو هاييکو د مضمون نگار
 بناغلي شتاق مجروح د يو بل ملگري دوي احتجاج تعلق
 دے چي کني چار بېته 'قصيده' ربايي او تپه څه مړه
 شوي خو نه دي چي لیکونکي چاپاني صنف هاييکو لیکي.
 و پرې خايه په دې چي يو هاييکو لیکونکي هم دا نه
 وي وېلي چي شوک دي په گوته شوي دغي اصنافو کني
 طبع ازمايي نه کوي دوي اعتراض نوعيت بېخي دا سې دے که
 چي شوک او وایي چي لوبغاړي دي کرکت 'هاکي' جناسنگ او
 سکواش وغېره نه کوي. بلکې دوي په ځان دې کشتي
 ميرغې کبابي او گولي ونه و وغېره کول شروع کړي چي
 چرته روايت ئي ختم نه شي. بله لويه د افسوس خبره دا
 ده چي د "هنا ماکنزم" غوندي د ضميم تحقيقي کتاب
 لیکونکي بناغلي شتاق چي د کوم ملگري په حواله خبره کړي

د هغه هېڅ نوم ادبي حيثيت او درک ئي نه دے په
 گوته کره چي د تعقيقي اصولو خلاف او ادبي ديانت نه
 تېسته ده. زما په خيال دغه رنگ بناغلي شتاق مجروح د
 يو فرمې کردار په خوله کني خپله ژبه ايښې ده او په
 يوې تراشې شوي مجسمه کني ئي د هاييکو خلاف خپل
 ذاتي جذبات وړاندې کړي دي خو سره څه او وایي زمونږ
 قلمي مزاج داسې جوړ شوے دے چي مونږ مړي را ژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفېسر بناغلي داورخان داؤد په خپل يو مضمون کني
 د هاييکو او تپي د هيت د اختلاف په حقله لیکي:
 "ځني محققين د تپي د هاييکو سره نژدې تعلق
 په گوته کوي ځکه وکتے شي نو بنيادي لحاظ
 سره دې دواړو کني د هيت په لحاظ و پر زيات
 فرق دے. هاييکو د چاپاني ادب يو مشهور صنف
 دے. که د تپي ددي د خصوصيت او مقبوليت
 راز هم ددي په اختصار او جامعيت کني دے
 خو هاييکو کني صرف دري مصرعي وي. رومي
 مصرعه کني پنځه دوهمه کني اووه او درېمه
 کني پنځه سوتي اهنگونه وي يعنې دا ټول نظم
 او ولس سوتي اهنگونه لري. رومي او درېمه
 مصرعه ئي برابره او هم قافيه او دوهمه يا منځني

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڏوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڏ بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق ڪېڏي شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددي برعڪس ڏ ٽپي ڏ ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏي
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇپري
نيمگه تيا ڪاڻي په ڪنڀي محوسبني او يو ڄاڻي نيم ڪنڀي په
ڪنڀي ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو نه کوي ددي نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم لا شوع ڏي.

معلومبني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاهه
نظر ڪنڀي نه ده ساڻي ڪنڀي نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتمي تقسيم ڪنڀي نه
داو ستله يا ده هم مڪنه ده ڇي دي سلسله ڪنڀي پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنڀي نو ڏ جاپان ورجينه هائيگو ٽيڪنيڪي
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنڀي
اهم ڏي. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏي ڪنڀي او بيا په عالمي
ادبي ڪنڀي ڏ يوڻي مصرعي، دوو مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ٽيڪنو تجربي هم شوي دي. ڪڏي شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ اتفات قابلي نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڏي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏي.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏي او په مثال ڪنڀي ڏي ڏ هيون صياد
صيب ڪومه هائيگو ورائندي ڪري ده. دوارو ڪنڀي هڻي ترون
او نسبت نشته، هائيگو په پنتو ٽيه ڪنڀي ده ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنڀي حڪم
ڇي ڏ پنتو ٽي او هائيگو ڄاڻته يو مزاج ڏي او ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنڀي.
هائيگو ده.

هدرد ڏي نوم ڏي
په مينه نه پوهڻي
ساده ماشوم ڏي

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد داده چي پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چي پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چي د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خا نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتي کښي چي پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړي چي دته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون خا شوه دے؟"

زه منم چي د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چي گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چي د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې خايه نه وي چي گڼي د هايکو بن بڼادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چي د تن هايکو کښي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړي ده چي تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستاي
 دي او داسې هله کښي چي په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چي هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه واي نو په دې سلسله کښي

درشل پر ٻڙي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو
 ڪري رهيو ڪيئي رايو ڄاڻ ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ
 ٻه تصوير جو روڊو ڪڍي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڏي لڙ ڪڍي دا خبره هم ڪڍڻ ٿي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڄڻ خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه چاته
 داسي محوسن ڏي نو ڄڻ ڏ ڄڻ مندي خبره نه ده او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتيدو نه دا ثابتي ڪڍي
 ڇي هغه ڏي ڄڻ مافوق الاصناف او ڪڙي. هغه ڪه ٻه
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 ٻه شعري مجموعو مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٻي اولي ڏ هائڪو
 مجموعه ده) ڏ هائڪو ڏ صنف خلاف خيل كوم خيالات
 حرڪت ڪري دي. ڏ هئي لب لياپ دا دے ڇي ڪڻي اسعيل گوهر
 خيل ڪڻي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ٻه ڪڻي ضائع ڪري دي.
 ڏ ڪڻي ڪڻي خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا ڄڻ ڪڻي
 دي ڇي ڪڻي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت ٻه چوڪا ڪڻي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪڻي يا له ڄڻ سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيل ڄڻ شکل راوري نو خيل اقاديت به او بيل ٿي. م

عرض دے ڇي هر دري مصره اين نظم هائڪو نه وي ڄڻ
 ڇي ڏ هائڪو خيل داسي ساختيا ڪڙه وره 'نفسيا ماهيتون
 ٽڪنڪي غوبنتي او داخلي اڻخونه دي ڇي عام دري مصره اين
 نظرونه ٿي ٻه اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڙني سلسلي شاهين خيال دے ڇي هغوي ٻه
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سره اورسپاه
 خود هائڪو ڏ اورسپاه ٻه ورته داسي محوسن ڏي
 ڇي ڄڻ خبره لا پاتي ده او يو قسم ڏ تندي او تشڪل
 احساس ورته ڪڍي.

چونگي مڙني سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪڍي ٻه پڻو ٿو رانجو لو ڪڍي بلا وخت صرف
 ڪڙه دے او دغه رنگ دغې خوب اولي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته واڃي او ترون پيدا شوه دے ڄڻ ورته
 داسي احساس ڪڍي. ڪڍڻ ٿي ڪه هغوي ڏ هائڪو دوستو
 له هم ڏي خيل قيمتي وخت ورڪڙو نو ڏ تندي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪڍي او ڏ هائڪو ٻه سلسله ڪڍي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس ٻه سر ٿي. ڄڻ
 كوم ٿين ونه عموماً ٻه عادتونو ڪڍي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڪو ٽيڪنيڪ هم ڄڻ دا رنگي دے ڇي
 ڄڻ سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا ٻه

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هَرِ رُوحِ دُخْدَايْ پِهَ قَدْرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْ بِنَهْ اَوْ اَتَقَابِ پَخْلَهْ كُويِ نُو مَعْقُولَهْ خَبِرَهْ دَا دَهْ عِجِي
 هَرِ تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَهْ پِرِ عَوْدِلِ
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَهْ اِي لَهْ بَرْمَهْ اَوْ غُورِ خُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هَمِ نَهْ دَعِ عِجِي فِئِي حَكْمَتِ عَمَلِي نَهْ دِي كَارَتَهْ اِخْتِي
 كِنِي بِي . بَحْرِ مَالِ كِهْ يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُوكِ دُ هَايِكُو پِهْرَايَهْ
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَهْ كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَهْ اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَهْ وِي لَكِهْ عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَهْ حَهْ ضَرُورَتِ نَهْ پِهْ لَوُئِ اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَهْ تَرْجِيحِ
 وِرْكَوَيِ شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پِهْ مِثَالِ دَعِ . هِنَهْ كِهْ هَرَهْ
 پِهْرَايَهْ اَوْ هَرِ چَرْتَهْ وِي خِیلِ قَدْرِ اَوْ قِيَمَتِ نَهْ وِرْكَوَيِ . اِلْتِهَادِ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعْلِ پِهْ اِي رُوكِنِي نَهْ پَتِهِي خُكِهْ زَهْ دَا دَعُوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَهْ دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلَهْ هَمِ
 پَتِ نَكْرَهْ شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پِهْ وِرْسَتُو
 دُ يُو لَوُئِ تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَهْ كِنِي بِي . وِرْسَرَهْ دَا
 خَبِرَهْ هَمِ زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَهْ خِيَالَاتِ نَهْ ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلْكَيِ بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَهْ وِرْجِنِي بِي . كِهْ دَا سِي تَهْ وِهْ نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَهْ پَسِ بَهْ چَا هَمِ هَايِكُو نَهْ وِهْ لِيْكَيِ خَوْ ثَابِتَهْ شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَايْ ، دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ ، دُ رِيْپِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبْرَهْ چَا وُدُونِ شَرْحِيْكَيِ كِهْ پِهْ هَرِ
 صِنْفِ كِنِي وِي دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخْلَهْ لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هَمِ دَهْ عِجِي سِپَرِ لَهْ خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَهْ رَنُكُونَهْ پِهْ سِيبِ
 سِپَرِ لَهْ وِي اَوْ سِي كِهْ خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَهْلِ وِوِي دِي
 پِهْ هَرِ كَهْلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَهْ پِهْ دُ خِيَلُو
 هَمِهْ نَكِهْتُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خَوْمِرَهْ عِجِي
 حَايَهْ بَهْ وِي .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِ اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَهْ عِجِي پِهْ خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِي " غُورِ خُوكُونُو " كِنِي اِي دُ خَوْ يِ دُ خُونَدِ دُ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَهْ هَمِ يُوِي تَهِي قَدْرِي لَهْ خُابِي نَهْ دَعِ وِرْكَوَيِ خَوْ
 بِيَا هَمِ دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِي نُو پِهْ صِفِ كِنِي اَوْ دَرِ پِدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِ عِجِي زِمَا پِهْ خِيَالِ پَتِهْ دُ وِرَهْ قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِمَمَهْ دُ دَفَاعِ حَهْ حَاجَتِ وِرْتَهْ نَشْتَهْ)

بِنَاغَلِ دُ وِرْخِ پَانَهْ مِشْرَقِ پِنِي نُو رِ پِهْ يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَايِ كِيُونِ " دُ سَرِ خَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پِهْ دَا سِي
 اسْتِهْذَا ئِي پِهْرَايَهْ كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدُوِي . لِيْكَيِ ؛
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِيَسِ لِيْكَنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسْ سَهْ زِيَا دَهْ شَكْفَتَهْ رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرِ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ ثِيَهْ مَوْجُودِ هِيَسِ . طِيَهْ كِهْ مَخْتَصِرِ تَرِيْنِ پِهْرَايَهْ مِي جِسْ

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ ٹپہ بختون
جلیت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ ٹپہ اور ہائیکو
میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
ہیں اور ٹپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
فیثا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
اس بنا پر دو مصرعے ٹپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ ددی خبری علم ضرور
پکار وچی د اسافو د بقا پہ ورسو یو زور اور تخلیعی
قوت موجود وی او کلہ چہ ہم یو صنف د تخلیعی جوہر نہ
عاری شی ہغہ کہ تپہ، چار بیتہ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ
ہر صنف وی بیا خیل وجود برقرار نہ شی ساتلے اوس
کہ دیو پنتون شاعر تخلیعی زور پہ تپہ کبھی ژوند راپیدا
کولے شی نو ہم د ہغی شاعر د تخلیعی قوت نہ بہ اخر بیا
ولی پہ ہائیکو کبھی ساہ اوسی۔ ددی باوجود چہ ہنج تخلیعی
جبر او غیر فطری قدغن پر ہی ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر
کبف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہرہ تپہ پہ کوتہ کولے
شم چہ ہنج ادبی شکلا او عوامی کشش پکبھی نشہ اکر چہ
شوک بہ ورتہ ہم د تپہ ویسولونہ انکار اونکلا وی۔ اوس کہ
محض د تپہ پیرایہ د تغوی معیار گنیلے کبڈے نو داسی بہ

ولی کبڈل۔ مقصد دا چہ د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
ہرہ شانگہ کبھی د حان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک
نہر پہ کوتہ پتول غواپی نو شوک بہ ورتہ اخر خہ اووایی۔
بناغلی اباسین پہ تپہ کبھی د تغزل د موجودگی دعوی
ہم کوی چہ مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کبھی تغزل د غزل سرہ تر لے
وصف دے لکہ چہ خرنگ پہ رباعی کبھی ترے پہ تشبیب کبھی
تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل
کبھی تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وبل غوبتل چہ
پہ تپہ کبھی تپ یا تپبی وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وبلے
شو چہ پہ تپہ کبھی بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ
دہ چہ د بناغلی اباسین پہ دہ حقلہ خیل خہ خانتہ منطق
وی۔ ہسہ خو کہ شوک تغزل ثابتول غواپی۔ نو پہ کا پی
ہوا، چینہ، اواز، حوایی او مینہ وغیرہ وغیرہ کبھی بہ ی
ہم ثابت کپری ولی ہنج علیی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب
نہ شی۔ بحر حال د بناغلی دہ خبری سرہ خو قطعاً اتفاق
نہ شی کبڈے چہ د ہائیکو دی ارو مرو درہ مصرعی وی۔ باید
چہ ہغوی د ہائیکو ہیٹی ارتقاء پہ نظر کبھی ساتلی وہ۔ بلہ
د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چہ ”ٹپہ ۹ + ۱۳ کی محروں
میں ہوتا ہے، کبڈے شی چہ د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
تپہ سپلا یونہ یا چپہ وی ولی د اردو ژبی روزمرہ او محاورہ
خو ددی جملی خہ بل تعبیر ورنندی کوی او دا غلط فہمی

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړول
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين د افسد هم بڼې ي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتل
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے:

”خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو ډرنگه
 ”خريکه“ ”ترايلي“ او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”خريڪه“ او ”ترائيلى داسي“ و
 ڇي خيلى وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 ئي ڇي به وړاندي سفر جاري ونه ساتل شو
 او لائي به سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻي ڇي
 خيلى منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هايڪو“ داسي تن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي ئي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپان صنف ڏ خيلى
 مخصوص مزاج طرز او ڪره وره حامل وو. وڻي
 دي به ٺاهيو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏيو تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته ئي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناوت او سينگارته ئي سترگي برهيني؛^{۱۵}

بناغلي اباسين په خيل ڪالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي۔ ليکي
 ”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٲر کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}
 گران بناغلي دنه يو واري بيا تيندڪ شوے دے۔ ڪله ڇي

اول خو په ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوارنه پيدا ڪنهي
 ادب ڪله شريعت کورتي خوننه دے او ڪه ڇري ڏ بناغلي دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب ورهه مفتي او منل شي نو
 بيا پکارنه وه ڇي خان ته ئي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڪله ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دوايه رايو ڪله ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین ڪهنل ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعلي ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀو مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا شي۔ مڪنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب په وجه بناغلي
 ددغي غلط فهمي بنڪار شوے وي او مغه رنگ تر ڏ ادني
 مفتي دا بي لاري ڪوونڪي اصطلاح سر ڏشوي وي۔ بيا هم بناغلي
 ته دا پته لگبدل پکاروه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما په خيال گران
 بناغلي اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڙي ڇي ما هر ڪله
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڪله فرمايم۔ هيچي ئي هم اوننه
 مني۔ يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغلي اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو ورڪوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل ورڪوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغلي اباسين هايڪوته
 بدعت په ڪوم خيال وڻي دي ڪله ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻل عمل دے۔ او هر ڪله ڇي هايڪو ڏ تخليقي زره
 چاودون راز پڻدلے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇڏو

نو بيا و لي بناغلي ابا سين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
بنکار شوه دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم اېرېل دوه زرم د روداد
ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه څوک صېب دا سوال راوچت
کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
پېژندگلو ري ايا هائیکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
يو داسي پېژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيداکولے شي او
که نه.

د بناغلي واکتور صېب په خدمت کني عرض دے چي
موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
که چري هائیکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
دا ده چي هائیکو هم غنايت ، لے ، آهنگ او ردهم لري نو
هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
شکيل ناياب هائیکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکونکي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
څوک داخيال هم بنکاره کړو چي هائیکو په پښتو کني ځکه
خوښېږي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته - اوس
تعميقي پکار دے چي هائیکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکړو او
څرگنده ئي کړه چي هائیکو د جاپان يو معروف او منلے
شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موند دي
د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
لتول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
قلندر مومند راي په دي لږ کني بېخي درسته ده. ځکه چي
هائیکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
رابيلله کړي شوي ده - که چري دا وو بېلے شي چي د هائیکو
جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
څوک تعميقي کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
مکنه ده چي دغه رنگ گني اکشافات محي ته راشي.

زما منڇي ڏٺي غند نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڇول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 چي داسي به او غواڀي خوزه دا هم نه غواڀي چي هائيگو
 دي ڏينتنو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهسي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪي شي. اول زما خيال و چي ڏ
 هائيگو او ٽيڀي موازنه او مقابله غير فطري ده - بي بي
 سوچ او ڪو و ڪه چرته به دي بهانه ڏينتنو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڇڪي شي نو قباحه به ڪي
 نسته. چونڪي ڏ هائيگو به فني او فڪري ارتقا ماپه خيل
 مضمون ”ڏينتنو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبتي حايه به نه وي ڪه ڏينتنو ٽيڀي به حمله ڄم
 شاه او ايم.

دا حقيقت ده چي ڏٺي ڪي توصيفي اڀرونه شته خو
 خئي خويونه ڀي داسي هم دي چي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪبي چي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪبي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملا تره
 بغير يوقدم هم وړاندې شي تله. البته خئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڀي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀر نه يوطرفته دوپده خبره دا ده چي ٽولي ٽيڀي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪبي وي او په هنج
 حال ڪبي ڏ خيلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتوله. او ڏ خيلو سرونو له جادونه نشي راو تله
 چي زما به خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڀي خيل يو محسوس او محسوس هيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده چي په يوه نيمه
 مصرعه ڪبي يو ڇبر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي“

نه پوهينم چي بناغله داود صهب ڏ يوي شي
 مصرعي به ڏ ڪر ڪبي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڇي به معنوي اعتبار ٽپه به ڪوزه
 ڪبي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇبره بناسته پنگله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ڀي ڏ بناسته ڏ گنهو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀر تاه واروي اوس ڪه هم هغه پنگله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپري به ڀي ڏ ڏنگلا ڏ ڏنگول په
 لاس او درڀدل غوره ڪري. نو بايد چي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خيل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڀي به وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪبي نه

ضائع کوي. بلکي ٻهه دي د نوو، مناسب تجر بوسه اسنا
 کري او داسي هيئي، داخلي او خارجي تجر دي په کني
 او کري چي د فكري رفعت سره سره پکني په هيئي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار
 پر رياضت، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حئي پوهاند دا هم اوواي چي د هيئي تجر بوا تنوع
 دا عمل به د ٽپي پيژندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کري چي د ٽپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ٽپي ديقا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستوماندي لري نه
 راوي خو زما په خيال به دي ماورن ارجح کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائ پرودت وي نو دروند وي خو
 هوبنيان دا هم واي چي اوبه په حائ اوربني نو
 دستر شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبود خاصيت نه،
 بلکي د اويو د رواني او تحرک د خويونه په خيلو پوزوندي
 اوسي. هکله ره غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ٽپه
 کني د بيدلون مناسب تصور کونه لامل پکار دي. ددي
 وضاحت سره چي دا به د ٽپي د ارتقا هجي وي نه چي د
 ٽپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر دي د ٽپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ٽپي مضبوطي کري.
 گني نو په بل صورت کني به ئي ادب پخيله د نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت دے چي حئي نوي شاعرانو په ٽپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ئي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خلي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ٽپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي منج تر منجه شپن
 نوري مصرعي چي د ٽپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ٽپي د اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ئي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 برخه ده. ددي وزن د ٽپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور
 مصرعي سره د ٽپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ٽپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ٽپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبي د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا اووايم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا اووايم چې دا ټپولي هلي خپلي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پيوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدل دے.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدل شعري صنف نه دے خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايماندارۍ سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگ مړه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړے دے چي تصور يې هم نه شي کېدے دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخېزه شعري صنف دے. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږده په اوږده اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لږه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت دے چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت دے ځکه چي کمزوري ځينو نه د عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند دے نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسهان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې نغښې ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپې او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

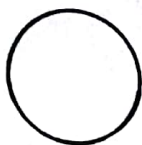
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

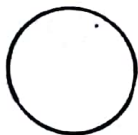
- ۱) آزاد اسفندی، د اظہار اللہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت' پبلسور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جگئی محلہ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پتہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلسور' (۱۲) خبری اتری، پبلیکیشن، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
- ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۵) زیبر حرت، 'ادب بازار'، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں"، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پتہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیکوشن شاعری او وک اصفاف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ او جہرہ منہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاږی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

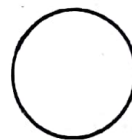

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندي چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

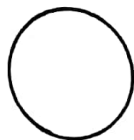
رې دهی کپه وران دپښتو وطنه
اوس درکښی غښی دژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوی

دپر گنهگار ییمه خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرکه پس حساب کتاب مه کوه

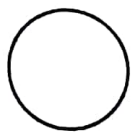

اے دکلمه انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه دژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

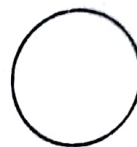

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

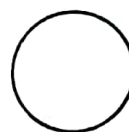

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

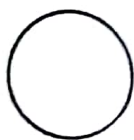

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شوكوې
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

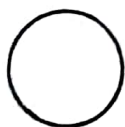

خټه په سكون سره ژوندون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

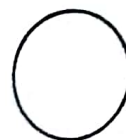

بازار كٲي گٲي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونږ ٲي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونږه ٲٲي مونږ نه ستر كوي

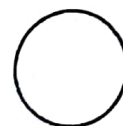

شٲريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲي

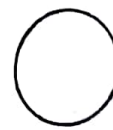

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله ٲي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

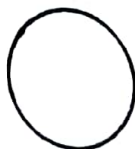

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

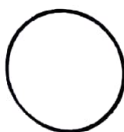

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اځم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

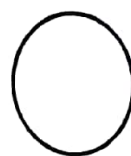

ستا پي رځی د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

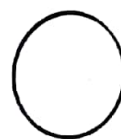

وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته ودونو کنبی کالي پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

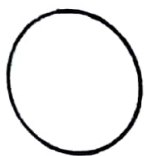

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوه شپړينې

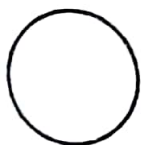

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شپړينې پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شپړينه ژارې چې مې سر غوڅوي

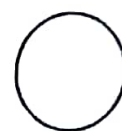

بې حايه نه دي وير بدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بت هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

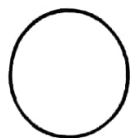

رب دې کړې خبرخودا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

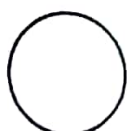

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
خوک به په کانو کني قلم گلوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

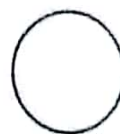

خان کني خوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
خوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انغري مريه پراته وي

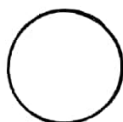

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ پير يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

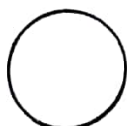

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير يه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما او خوبه خپله کوي

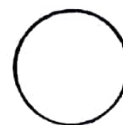

د برسنې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

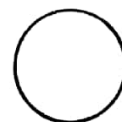

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې و همه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

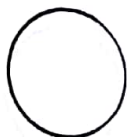

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

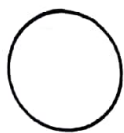

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تسلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

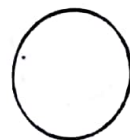

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدائے شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

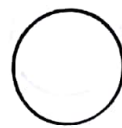

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شيرينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

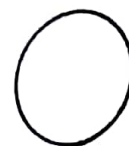

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمې و ټابه څه نه کول

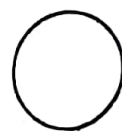

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مډه وايه دا چې فرېسته يم زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

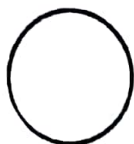

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

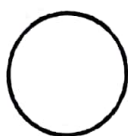

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېصلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

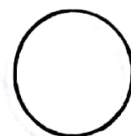

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

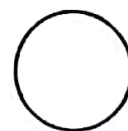

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

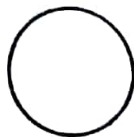

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

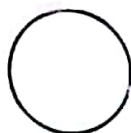

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

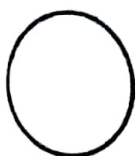

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

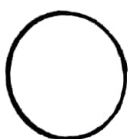

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

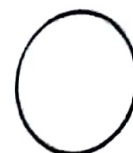

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونو نه ده
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

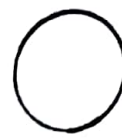

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوکې

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوکه په زړه کښې خاڼه راگو

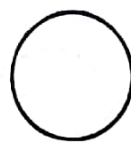

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهرله کوره شپې مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

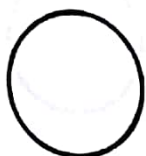

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

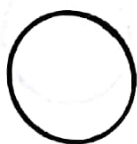

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

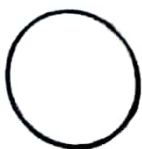

هرو قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

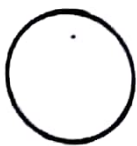

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کښې کور پرېښه ده

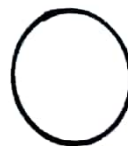

غله راختلې دي په کور، غلې شه
سوچ ته مې پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

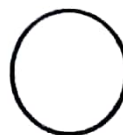

راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک مې پلوقدرې هم اونته وينې
کورته د شپې تياره کښې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کښې

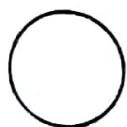

خلقو په ما بديگسانې کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

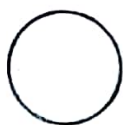

نوره مې هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مې در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې تيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شریک اوکی

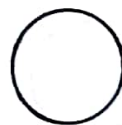

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییښی نه هم سترونه کوی

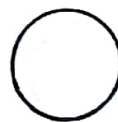

خوک ورته پورته هم کتلے نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

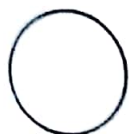

په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

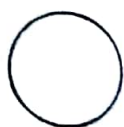

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مهران کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کمر
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه څله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کوټمان
ياران په بېلہ باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بېلہ وهي
بل خوا څوک گفټ قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور نه بده
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناړوي استقبال ماکوه

دومره زېږيل ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کورکښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادې اونسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وېل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوښ شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

دا نه چې پوښ نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

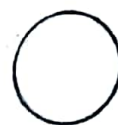

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی پندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

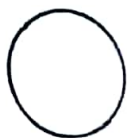

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

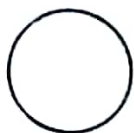

ورسره ډيري مجزي دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

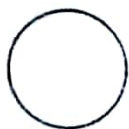

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د یتيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
خوک د اختر په ورځ روژه نه نيسي

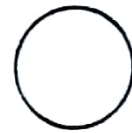

ساره راله د ووبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

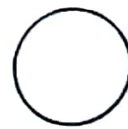

دخدائے نه اویرېنه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهېن مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنکلو

قد ي لونه ي
او جينکي دکاي
ماتنه پسته ي

غم ي لب سپک شو
ما ايئي ته کتل
خان رانده ورک شو

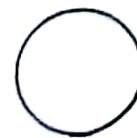

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

شوگ ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماره شو
خو ملکان دکلي
د لوبې مړه شو

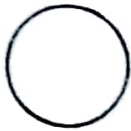

خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

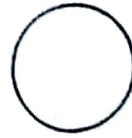

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

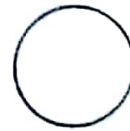

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور د سينو کښې
شپړينې مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کهل په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪوم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي
خاوري به ڪل ڪوم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏ خلقو ڇري

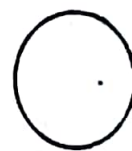

اور ڪڍي انگي
ستا تصويرونه ڪوم
خوب رانه ٿي

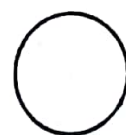

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه
پِه کومِه لارِي تَه
دُ زِرُه درمانِه

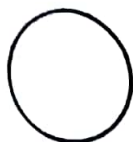

منزل دِي ورک شِي
پِه تُولِه لار چِي سِرِي
لِه بِنِي سِک شِي

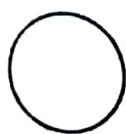

جَنگونِه کِپِي
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو
تَنَدِي ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي
چِي دا بِنارِيان هِپِشِه
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

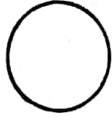
نَمَر چِي پَرِپُوڻِي
سَتا لِه کَرِپوان نَه زما
لاَسونِه اوڻِي

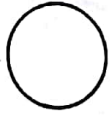
بِل پِه ما اور دِي
دُ اوڻِيکو دُووُ خاڻکو کِنِي
نِي حِدِه زور دِي

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

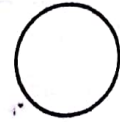
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

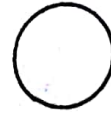
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

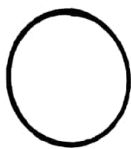

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

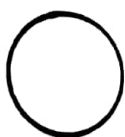

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

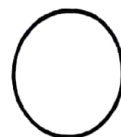

کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

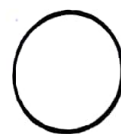

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

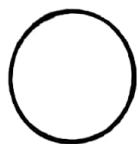

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

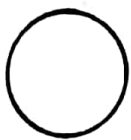

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

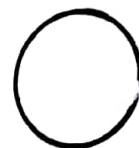

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

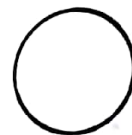

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

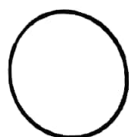

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

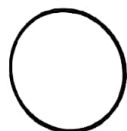

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

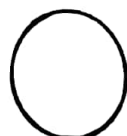

قصه خاني ڪڍي
بڪاري ڪاڙو مڃونه
په آڻي ڪڍي

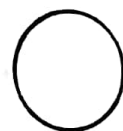

۾ په وسواس ڪڍي
ڪلونه مڙوي نه شي
د ڇا په لاس ڪڍي

خوشه دستور شو
پانڀه ڇي ستا زيڙه شوه
نو مڃ دي سور شو

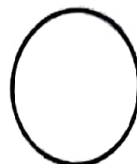

ڪور ڪڍي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

ڙوندڻه رنگين شي
ورڻي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

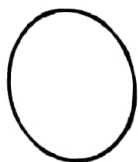

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

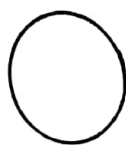

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

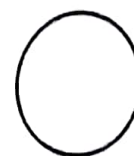

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

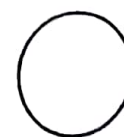

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی گورمه زه
وار می خطا شی

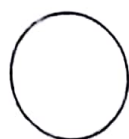

نپرونه درزبئی
چی آینی جوربئی
کافی ماتبئی

ژوند می رنگین شو
راکبئی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

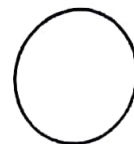

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

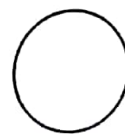

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبئی
سودم ته شین ده

د کلي خلق خه رانده خون ددي
خداي شته مري تاه به دي لاس پرېو
چي د هتيانو غلا په تپته کوي

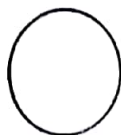

اووايي ټول د اکيچن کسه دس
ايکو ته هسي خوشحالېږي خله
خوک لېوني نه دي چي تا يادوي

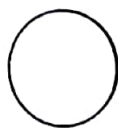

زړه غوڅوي د اوازونو فرېب
چي ميانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښي ئې مارغان بندي کړل

خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
خپې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يکو

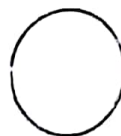

د خپل بنايست له زوره نه دي خبر
دراز قامته ، جادوگري پېغلي
ډېر مې کچه کړي چي منتر پخوي

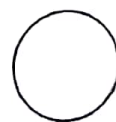

شېرېني تاسره له دغې ويري
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره کوښښ ماته شي

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه ومه
که هره لاره د منزل لاره وه

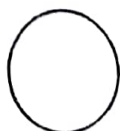

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

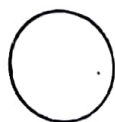

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړي
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوټ کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

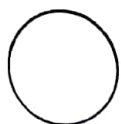

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غره کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

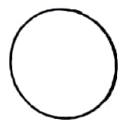

ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پغلو تاني نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

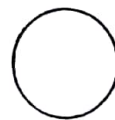

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووېل
د لپونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كې نه ده
بنار كې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

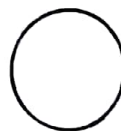

يوسمه چرتنه د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كې خاى راكوي

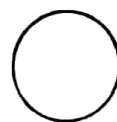

يوه جگړه كې زمون د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

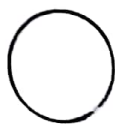

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

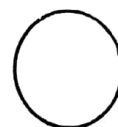

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

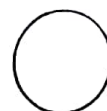

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساتي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

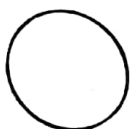

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونئيو

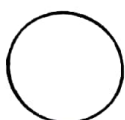

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

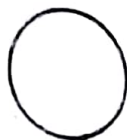

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

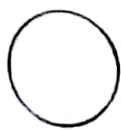

په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

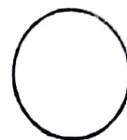

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

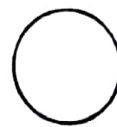

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وږولارو کني
وه کلا لى سم کړ خپله شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتو لمبه اونگري

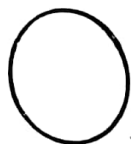

ډېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرکند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

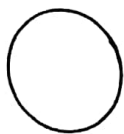

شپرينه اوواي په ډېره مينه
چرتو خو لار غلطو لاديه
ويرېنم لار چرتو غلطه نه کړم

شهرينه اووايي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

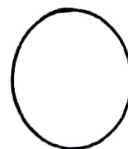

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

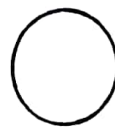

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
راڼه به لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

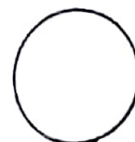

پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

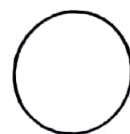

وايم چې تويي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسته شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

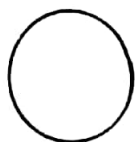

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشونو ته پسخېن مه نه

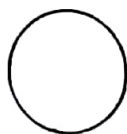

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكلامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

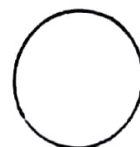

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

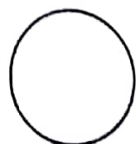

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

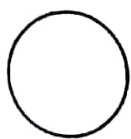

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بنکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

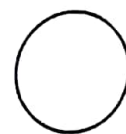

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

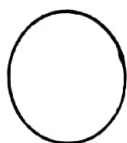

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

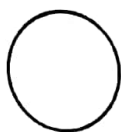

سترگي له دغې ويږي نه پراښم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وان چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وي

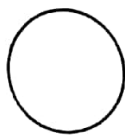

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وي

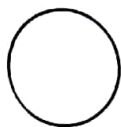

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېر
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
كانهي اويو كنهې وراسته كنهې كله

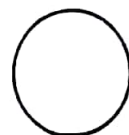

شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
لكه د چرگو د بچو بغيري شي
اونخلي خپلو كنهې هيران بيلوي

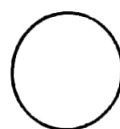

بن انتظار د عرومي مي او كره
ترخو چي چركه كوركه شوې نه وي
نو په هاكو باندي بهي نه كنهې

زرونو كنهې اور د مينې بل كړي كنهې
بي حسبي دومره په ماحول خوره ده
سم پكښې خدا بگو واوره كنهې سره

راقه ستا ياد داسې سرور راكوي
لكه د ژمي په واورينه شپه كنهې
شوگ په كمره كنهې انگيټي بله كړي

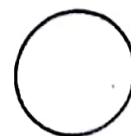

پهغلي د بنار پارک كنهې راټولي وي نن
وېل مي راغله يوويشتمه صدي
مي چي د كور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړي خبرات پسي 'د اكي غورخوي

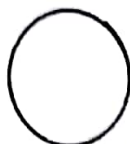

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کني هماغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کني کوڅه کني يو ملنگ چغه کړي
سحر را اونه خته شپه تېره شوه

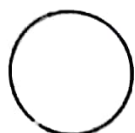

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

اومنه دا خاطر دي جمع لسه
ماله پيه شاه سترگو کني چي راکو
ستا پيه کنا رکنبي خو اوسپن مانه

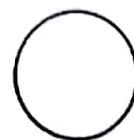

ورته مي اووي خيت شاه دے ستا
وېل ي غواړم چي برينه نه شي شوک
پرتوغا نيسونه جوړوم لاليه

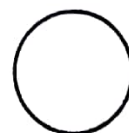

پېغلوکي ناوي خپل خاوند ته وېل
هر شاه چي کښي دابندي نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه يم

شاه اوشو خبر دے که مي پېرني نه
مانه دي هاغاه ورخي هېرني نه دي
چي پيه خنکل به مي اوده پرتاه وي

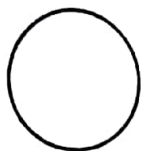

دېره کم عقله ي زما بسوني
اوس دچا خولي خو شوک گنډې نه شي
زما پيه سر پيا سره شر مانه کوه

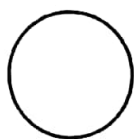

مونږ پيه جامو کني نه خاښ وپدي
چي دا ده راغله يو وېشتمه صدي
کورکه مو وران شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږين
خوږيونه وينم تعبين وناه وښم

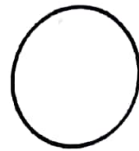

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگه هډو پروانه کوي

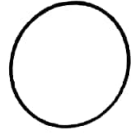

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندي پلازي اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دانستې غوښتي کړي

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمي په دي کښې هم سترونه کوي

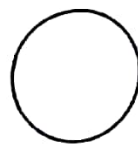

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بي خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

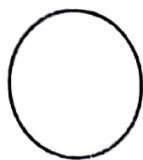

لږه سر تيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

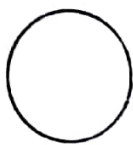

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانده ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونډ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

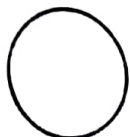

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نينې او چچي

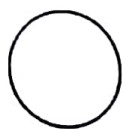

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

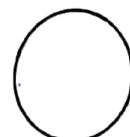

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

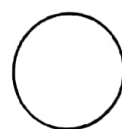

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

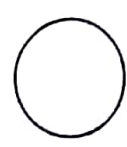

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کېږي کله
دا تندغرت زړه مې اور اوند کړي
شابه شېبې شېبې راوورېده

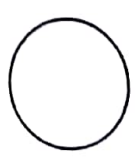

د خدای کارونو کېږي څوک څه اووایي
ماچې ئې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

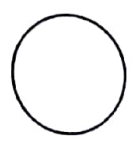

بسه په هر بڼکې مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رڼا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلې ستومانۍ اوباسې
گڼې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غڼې او د چینار اونوکڼې

وايي جولای بدې ترڅو خالي وي
کله ونه نه کېږي انګن کېږي زما
ما چرتاه شاړ کوهي ته او غورځوه

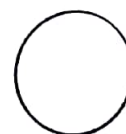

زما تړا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلې څاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

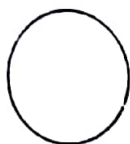

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښو نه شمه
يوه ډسپرين کولې خو راکړه کڼه

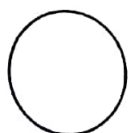

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستاچې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کبې خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

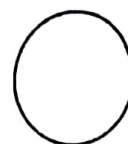

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږښي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

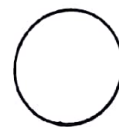

کڼې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کڼې گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

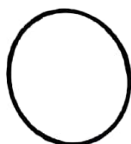

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

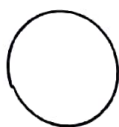

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هملونه کښي د انحر اونو کښي

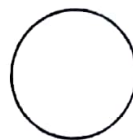

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

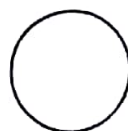

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

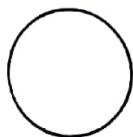

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

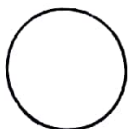

راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

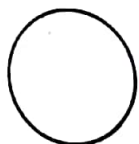

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

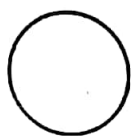

چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهي کښې څوک دېره دي

شہرینہ گونجی پہ تندی راوی
واٹی ربتیا ربتیا خبرہ کوه
ستا د جامو استری پہ خدہ ماتہ شوه

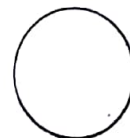

بی شماره داسی رنخوران شته دے چي
تمیز د جنس او د جمال نه کوي
اوواي قول خوندونه يو رنگي دي

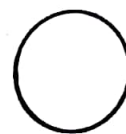

ستا د بنایست د فرپونونه زار
خو لب مي پرینده چي خان اوپترنم
ما د بودی په قال کني مه خانگوه

زما تصویر تہ یی ترپل و پل یی
پہی د مرغی می درله هم راوی وو
اے د انحر کله چي چرتہ به یی

شہ زورور دي مشران د کلي
چي د لمن داغ تہ مي گوتي نيسي
او نېغہ لار راتہ بشودلے نه شي

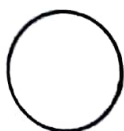

مر نه شم خائے راکپہ د زپه پکوري کني
تاوده ساپه که د ژوند ما اووهي
زما بيه ريل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

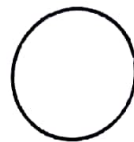

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

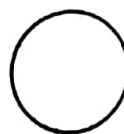

میاندي په داسې پېتنو بوړې شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښو شوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه وايي
سرتنه یې خبر شه خوباورې شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

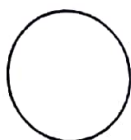

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېونې
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

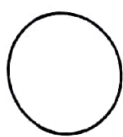

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

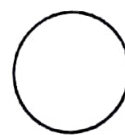

داسي بي واره مي ساکاني نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

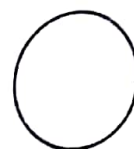

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

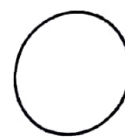

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخُه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

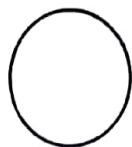

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

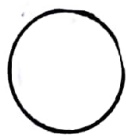

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

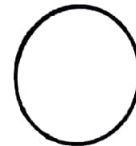

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جَو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

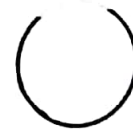

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

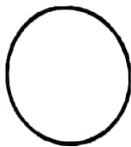

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

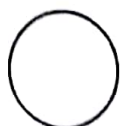

بنکل مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

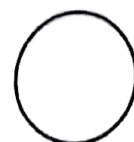

پنهندي بنجي خپل خاوند ته اووېل
گردانه ! که ماله دي پتلون راوړو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

درته واده بنجي شه اووېسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اوړي وي

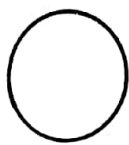

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهندي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

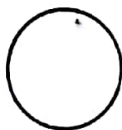

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني څوک عزت نه کوي

واي له لور او خور تپوس کوي څوک
کوي چي هر څه کوي ستاسو خونبه
زه د پردي ډېران څخه يمه

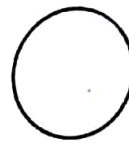

ماتېږي کانه تل په کافي باندې
زه جاروگي چاته وهله نه شم
ورکړې مانه دي ډېران له لتي

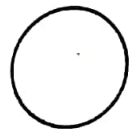

زور مې په هائے دے خو غور څنگ نه کوم
گني په ما باندې د بنار مېرمنو
نن د گدانو غوښي هم اوخوړي

يوه سپڅلې تجربه مې اوشوه
اوس په کم اصلو اعتبار نه کوم
څاوره د لور ډېرانه اخلمه زه

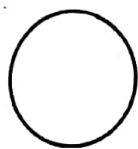

ستا د اوږدو زلفو بلا واخلمه
د ژوند طوفان کښې په چاملامه تړه
مار هم پردي لاس باندې نه وړي څوک

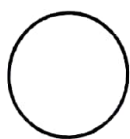

د مېت له عظمتونو نه زار
چې د زامنوې وروڼه جوړ شي
مياندي په سپين سرگډا کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

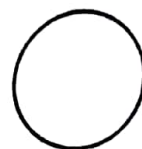

د زوراور اوبه په لورپه خبري
آ چي بدخويه يادپه کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوپو او تندو که وژلم نوهم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه صفائي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

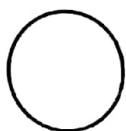

خدا بگو په خوند پي ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربيبي مدام
پکڻي نيلاڻ چرتاه ناموسي ڊي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

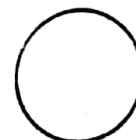

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما ڏخيولاسو نه دم اووته

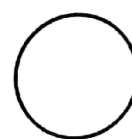

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له ڏسيند ونونه ڪم
هسي تر ڏي هم زڙو صبرو له نه شم
او ڏ مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

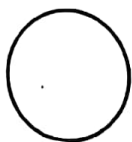

سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي
داسي طوفان راپورته سوه ڏي چي
په سڀينه ورڇ خلقونه لار ورڪوي

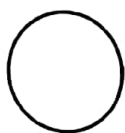

چرتاه له دڻي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

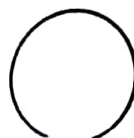

مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبنان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخريه مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونډي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېني پي نه کوي

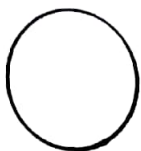

وايي تر شو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغړې کومه
خي په کوڅو کښې لوړغې کوي ته

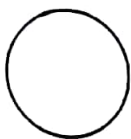

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي بنو باندي درنېږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

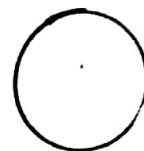

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

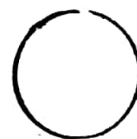

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا سانه

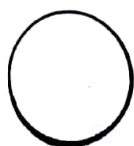

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي څله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

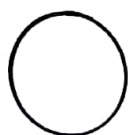

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

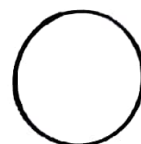

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
چوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

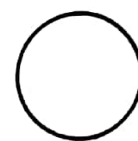

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگې چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټې رته انتظار نه کوي
بس په اوسو او رو شتونونه وهي

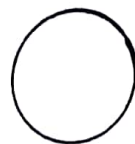

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

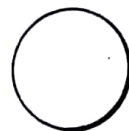

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده چوړ
راته چې خاندي او شپلې غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکړمه
رب دې يي مړ کړي چي ترې خلاصه شه

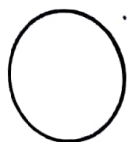

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سر کړي سرتور لوپته او غورخوي
وايي را اورسپن ي پيره بابا

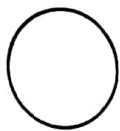

راباندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر و پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي يي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

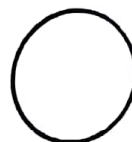

رب دې کانه کړي د شيطان غور وونه
نيه په مړه گېډه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

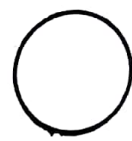

پرېن ده زما په کار کښي کار مه لره
بنځي ما خپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهريني ما باندې احسان مه کوه
زما د زره زخمونه نه رغبېږي
شو چي گزک نه شي پرسوب اونکړي

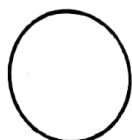

لاس ي تگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله ي نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري وروچومه

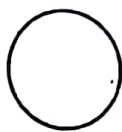

لکه غوټي هان کني راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلي نه دي
خکه دې زمکه باندې خپي نه گي

خدائے شتاه جنگونه خونبومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خاه دے چي
زما د نهن به به ما دز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خاه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کني واورې شي لمبي ژمي کني

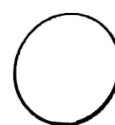

مياندي دې لاري د چوشاري خو
چي په لندن کني شوک سبق اووايي
آ به کچه سپهن اودرېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

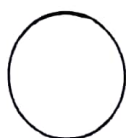

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرَكِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

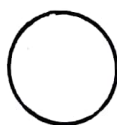

جَوِي پِي دَسْتَوَر نَوَه كَوِي وَخْتُونَه
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَارَكِي نَه دَه
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يَو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرَه نَه سَوَزِي؟

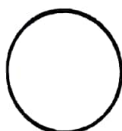

دِر پَه پَه بِي حَايَه وَخْت دِي اَوَرْتَلِم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْكَ نَه خَو ك يَانْگِي اَوَشَرِي

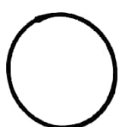

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَرشَو نَه وَه
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي اَنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارغَانَو جَالَو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

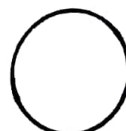

د خدا ټو قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه سر لے فاه شي

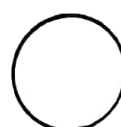

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کپمه د زپه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيښي

خدا ټو شته زپه د زپه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتله نه وي
زما په سترگو کيښي د چا اوښکي دي

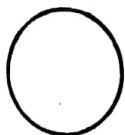

ساه تری وېستله شم په دوو گو تو کيښي
خو سوچ چي اوکېم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

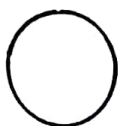

نورد د قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېد لے نه شي
زه خه دوو مېښو کتې خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

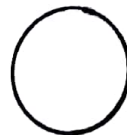

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گوتي اوخورو

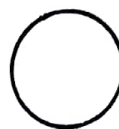

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ڙي هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

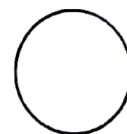

تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

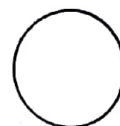

نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اورسپد شپريني زما
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

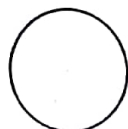

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

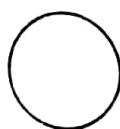

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

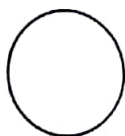

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

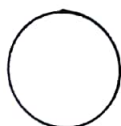

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پکوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

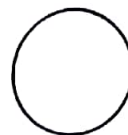

شېرینه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

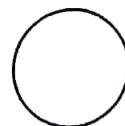

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

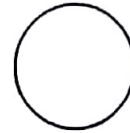

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

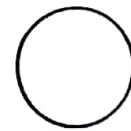

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

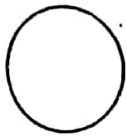

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

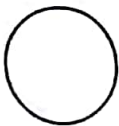

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
رالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

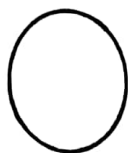

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِيَنِي بِنُه پِيئَرَنَم
 وِلي زَمَا هَم خَه غَوْبِسْتِي شْتَه دَے
 خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَا گَے خَو نُه يَم

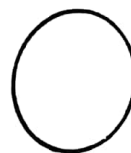

مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
 دُ چَا دَ سِ سِ سِ پُورِي هَم نُه وِر كُوي
 لَه تَعْبِير وِنُو نَه خَو بُو نُه يَم

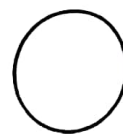

دَا تَقَدَّس يَم لَه گَمَنَاه وِي رُوي
 رَا تَه چِي جِغْتَه شِي كَلَر نِگِي ، لَه تَا
 دُ گُو تَم بَدَه جِغْتَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوے يَم بِي نَنگَه نُه يَم
 پِه بَد حَالِي بَانْدِي يَم مَه تَبْرُوخُ
 غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيئِي نَه بِنُه وِي

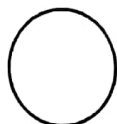

دَا سِي نَا رَا سْتَه كِرُو دُ رُونَد عِي شُونُو
 اَو سِ چِي بِي جِلِي لَارَه شِي سِغْت اَو رِي كِنِي
 حَا ن تَه بِي زِي هَم وِهْلِي نُه شُو

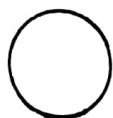

دُ چَا نَا مَوْس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لُو چَا
 چِي قَا فِلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شْتَه وِے
 هِلْتَه دُ كَانُو بَارَانُونَه كَسِنِي

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

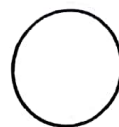

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

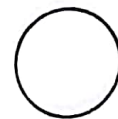

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كِي كَبَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَهْر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِي رِي كِنِي اوسِي

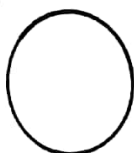

چِي كِي زَمَا مَكْرَمَه مَكْرِي اولِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَه اَوْشَكَلِي

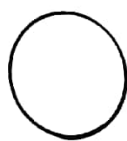

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَر مَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَوْنَكْرِي

وږمه وږمه شي په هوا کښې ورکه
او پانږې پانږې شي په لار کښې خوره
غوټې چې کله شوه پکښې پاتې شوي

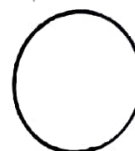

رب به ې روغ کړې که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په ځان څه تجربې کومه

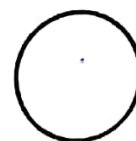

اوس دې ستم تاه د ژوند څه اووایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سیند ونوکښې اوبه اوچې شي

شي چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ما په ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايت د موسيقي موجوده

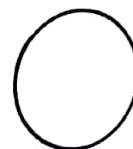

ټکور ټکور به ې زخونه نه وي
چې ې په ټول وجود د ناز مېرمنه
که د ژمي د غرې خوره شي

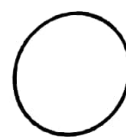

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا وړمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لار کښې لوټ شي د وږمو قافلي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د ښار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

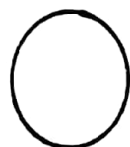

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

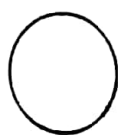

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپږينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

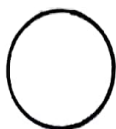

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيزي
پېريان راپاسي په ما كټ وپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شرق اوگله
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

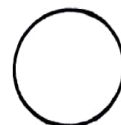

له خپل عادتو او پرېدے نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مه كوه
بيا به قسم دے داسي كار نه كوم

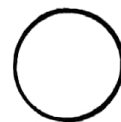

پخه توبه كه ي وېستې ده هم
په پټو سترگو پرې باور مه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكناې

شېرېني ستاگياي په سر سترگو خو
كه دي زما دابده وړخ اوليده
درنه به اوښتي د شېرې خوبونه

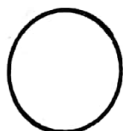

خاغا زړه به خرابېني زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

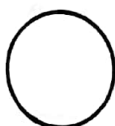

بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې ي دولې د پلار له كوره اوځي
پوښه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي مې سر غوڅوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې ورځه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

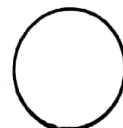

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوندانه وه

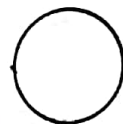

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

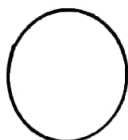

خدائے شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لاه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيانه وايي

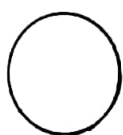

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پر بوخم

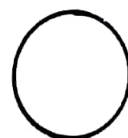

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

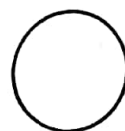

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

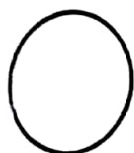

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غپن کښي کوو اكي گرخوي

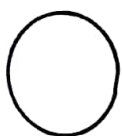

بي شکه خان بنائي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

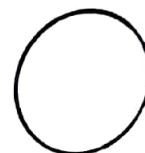

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

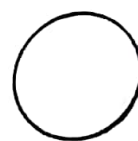

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناسته وي

کافي ره دومره اطمینان ماسره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

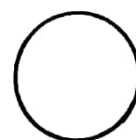

ما کني مگني خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

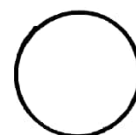

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

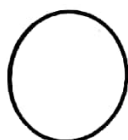

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

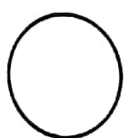

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پر پوڅي په ماحول د گناه
د بنسار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

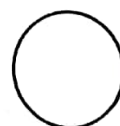

موشكافي دي ي په شوق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه وي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

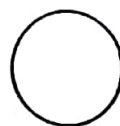

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونچي شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

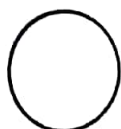

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

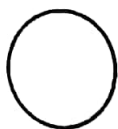

بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم
لکه بيد بخته پښتانه پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

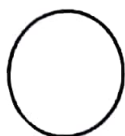

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

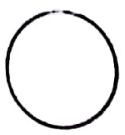

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

بلا خوندونه به پکنی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تندہ د کمل په پرخه نه ماتوم

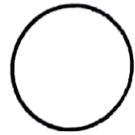

اونې په دغه غم کښې خان اوخوړه
زما پخې مېوې به دې موسم کښې
د چا سپرو جولو ته خان غورخوړي

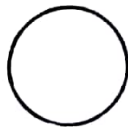

خپله لمنه په خان مے اړوه
دا ته چې بل بريندوې اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځي

مء وايه، نه پټېږي نسر په گوته
راسره داسې گوته تا اوکړه چې
په غرېدلو سترگو هڅه نه وينم

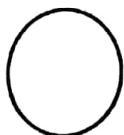

د تکلف محتاجه نه ده، مينه
وس چې دې نه رسي زمالېونې
تاوده ستونه راته خله کوي

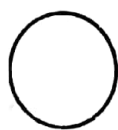

که ې په کور کښې هېڅ درک نه لگي
خو چې مېلمه راکړه راشي نو بيا
ورله خپل خان حلالوے شمه

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

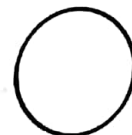

د ترخه مه اوخه د کلي اوخه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

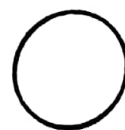

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورخ به خه اوویني
چي دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه چي ککوي حجره کني

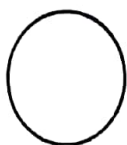

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنیي ي دوسره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

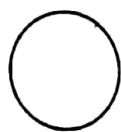

لکه شیشه ي زړه ذره ذره شي
د شپي چي پاسي د رڼا قاتلان
په کانو اولي د کوخو بلیونه

هسي بي حايه خوشحالين پي پي خه
ما چي ترياقي د محبت خي دے
د ماد پي زهرو باندې نه مرماه زه

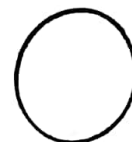

کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتاه کاڼه نه کړي

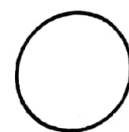

سترگي پي دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي پي ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسي ستي اوکوي
چي پي بچو ورله زيږه راوړي

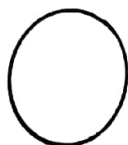

چي پي پي وي اشتهار اوکتا
وييل ئي دا پي بچو مېر ظلم دے
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

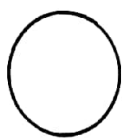

دخدای کارونو کني خوک خه اوواي
زما نظر چي پي لټون و د چا
اوس مې پي سترگو باندې بيه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگې نشته دے
پلار چې راپاسې خپله لور خرڅوي

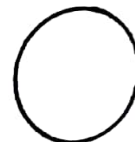

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

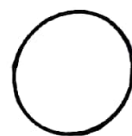

رښتيا وينا به په هر حال کښې کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښې ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښې غوږل نه کوي

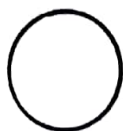

چرتنه د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته واده شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له مياندو نه چي شوکوي

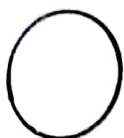

هر شخه چي ووخوتابا چون نه کوو
راته په شا چا وټولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چه اوترو

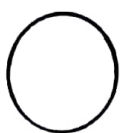

درسه دا خبره نه منم
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَابَنگَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پِنَاہ رَا کِپَلہ

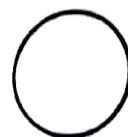

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گِہنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَوِرِیَدِی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِی دِی بَاتِہ بِنِہ وِی

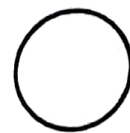

دُ ثَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دَے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَرِتہ وِرِیجِی غَرغَنَدَہ اَوَنکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَہ تُو کُ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تُو کَالُو نَہ وِی
دُ پِنغَلتُو بَ غورِخُنگِی مَلا مَاتَہ کِرِی

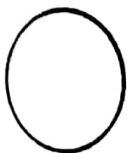

چَا لہ ہَم نَہ وِر کَوِی حَاے پَہ نِرِہ کِہنِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی یِ مَہ تَہ رُوخِہ
ہِیرو خِیل عِج دُ اِیغِی نِتَہ دَے

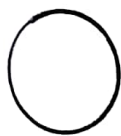

سِر کَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دِ کِہنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَا وِستَلِی
سِر بَہ ہَر خُہ تَہ وِر پَہ خُو یِ کِہنِی زُہ

ويڻي ۽ اوڻڪلي زما د وجود
ما ڊاڪٽرانو باندي مه گرجوئي
رب دي د خولي لاري داروگري زما

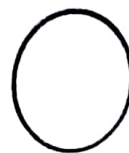

زه بدگمانه ستاپه مينه نه يم
خو ڇڻڪه زده ڪم د راگونو ڙبه
مزدور غريب د لوبدي غور نه ويڻي

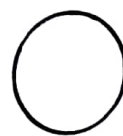

شهريني دا يو اعتراف به ڪوي
درد د خدا پرده ڪنبي مه پتوه
خلق د مات لوبني اواز پيڙني

راته ۽ مه وينهه ڇري پر پرده
يتيم ڪه ڊر هم خدا ۽ خوشحاله ڪريو
خو د ڙپا عادت تري اوننه وتو

چاته د سڀي سڀي نظر نه ڪوي
هسي بي هاڻه پري خان مه سڪوه
ڪانه هغه دروند وي ڇي پروت وي پها ۽

د حقيقت زهر گوتاهي دي ما
زه خو د خوب دنيا ڪنبي نه اوسمه
پنڀله به ڇه غبڻه ڪنبي زو ۽ راڪوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودر پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
رتنه غوږونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کابڼي دکهل په لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به خدئ وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم - فل مقالہ
۳. بيباکئي اظهار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**